

Ο ακροδεξιός λόγος μέσω της Τεχνητής Νοημοσύνης και η κανονικοποίησή του από τα Μ.Μ.Ε.

Δημήτρης Τσεκούρας

Μεταπτυχιακός φοιτητής του Τμήματος Επικοινωνίας, Μέσων και Πολιτισμού, Πάντειο
Πανεπιστήμιο

ABSTRACT

The following research analyzes the normalization of far-right discourse through the media, with its incorporation into journalistic discourse. Specifically, it first presents some basic aspects of far-right discourse, examining AI-generated videos reproduced on TIK-TOK, focusing on migration issues. Next, attention is turned to the way in which the media reproduce arguments common to those of the far right. The analysis follows the logohistorical approach and the methodology of "topoi" to reveal their arguments and as well as through visual rhetoric. The research shows the way AI-generated content can be used for far-right propaganda. It also highlights the incorporation of such discourse into media discourse leading to its normalization. The aim is to reveal how discourse constructs the ideological substratum that allows the rise of the far right. It is noted that immigrants are presented through the lens of "us and them," while frequent references are made to conspiracy theories of ethnic replacement.

KEYWORDS: *Far-right discourse, Discourse Historical Approach, AI-Generated content, normalization*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι τελευταίες ευρωεκλογές (2024) αποτύπωσαν με τον πιο ξεκάθαρο τρόπο την άνοδο της ακροδεξιάς στην Ελλάδα και διεθνώς. Τα ακροδεξιά κόμματα ελέγχουν περίπου το 25% των εδρών της Ευρωβουλής, ενώ βρίσκονται στην κυβέρνηση σε μια σειρά από χώρες, όπως

την Ουγγαρία και την Ιταλία. Παρόμοια είναι η εικόνα και στην Ελλάδα, όπου τα κόμματα του χώρου συγκέντρωσαν συνολικά 18%.

Παράλληλα, η περαιτέρω συντηρητική στροφή της κυβέρνησης της Νέας Δημοκρατίας, τόσο σε επίπεδο ρητορικής όσο και εφαρμοσμένων πολιτικών, ειδικά σε σχέση με τη μετανάστευση και την ασφάλεια, δείχνει πως η ακροδεξιά δεν διαμορφώνει απλώς την πολιτική ατζέντα αλλά αποτελεί πλέον κόμματι της κυρίαρχης τάσης (Mudde, 2020, σ. 202). Τα παραπάνω αναδεικνύουν την ανάγκη ανάλυσης των διαδικασιών που οδηγούν στην κανονικοποίηση και νομιμοποίηση, και ως εκ τούτου στην άνοδο της ακροδεξιάς (Kallis, 2015· Kryzanowski, 2020). Σημαντικό ρόλο έχουν τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας καθώς έχουν άμεση σχέση με τη διαμόρφωση της κυρίαρχης τάσης (Δουκαρέλη & Μπραέσα, 2021).

Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται και αυξανόμενη χρήση της Τεχνητής Νοημοσύνης για την παραγωγή ακροδεξιού περιεχομένου. Πολλά τέτοια παραδείγματα έκαναν έντονα την εμφάνισή τους στην περίοδο των ευρωεκλογών σε Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία κλπ. Τα μέχρι πρότινος παραδείγματα αφορούσαν κυρίως εικόνες (Romano et., 2024), ενώ πλέον έχουν κάνει την εμφάνισή τους και τα βίντεο.

Η παρούσα έρευνα, λοιπόν, εξετάζει την παραγωγή του ακροδεξιού λόγου μέσω Τεχνητής Νοημοσύνης και την κανονικοποίηση του στα Μ.Μ.Ε., εστιάζοντας στο ελληνικό πλαίσιο. Στόχος της να συμβάλλει στην αποκάλυψη του τρόπου διαμόρφωσης του ιδεολογικού υποστρώματος για την άνοδο της ακροδεξιάς, παρατηρώντας τον τρόπο που παράγεται ο λόγος αυτός αλλά και πώς ενσωματώνεται ή όχι στα μέσα.

ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Για την ανάλυση του σχετικού υλικού ακολουθούνται οι αρχές της Κριτικής Ανάλυσης Λόγου (ΚΑΛ), η οποία εδώ και χρόνια έχει σημαντική συμβολή στην εξέταση διαφόρων πτυχών του ακροδεξιού λόγου. Οι βασικές έννοιες της ΚΑΛ είναι η κριτική, η εξουσία και η ιδεολογία (Wodak & Meyer, 2016), ενώ ο λόγος θεωρείται κοινωνική πρακτική (Fairclough, 1992), μορφή κοινωνικής δράσης (Fairclough & Mulderrig & Wodak, 2011,) που «αναπαριστάται και συγκροτεί την κοινωνική πραγματικότητα» (Μπουκάλα & Στάμου, 2020). Γενικώς οι ερευνητές της ΚΑΛ αποσκοπούν στον «εφοδιασμό» των ανθρώπων με τα απαραίτητα εργαλεία για την απελευθέρωση από τις μορφές καταπίεσης, όπως αυτές αναπαράγονται στον λόγο (Wodak & Meyer, 2016). Ειδικότερα η λογοϊστορική προσέγγιση

αναλύει τις στρατηγικές του λόγου, στοχεύοντας στην αποκάλυψη των σχέσεων εξουσίας και την ιδεολογία που ενυπάρχει σε αυτόν. Παράλληλα, συμβάλει ιδιαίτερα στην ανάδειξη των τρόπων που διαμορφώνονται στο λόγο η έσω-ομάδα και η έξω-ομάδα (Μπουκάλα, 2020), που είναι σημαντικές κατηγορίες στη διαμόρφωση του ακροδεξιού λόγου.

Τόπος

Κομβική έννοια στην λογοϊστορική προσέγγιση αποτελεί ο Αριστοτελικός «τόπος». Εφαρμόζεται ως αναλυτικό εργαλείο για τις επιχειρηματολογικές στρατηγικές, λειτουργώντας ως συνδετικό κρίκο μεταξύ του επιχειρήματος και του συμπεράσματος σε έναν συλλογισμό (Reisigl & Wodak, 2001), ο οποίος βασίζεται σε «παραδεκτές αντιλήψεις» (Μπουκάλα, 2020, σ. 294-306). Σύμφωνα με τον Kienpointner (Μπουκάλα, 2020, σ. 293) οι τόποι λειτουργούν ως «εγγύηση» για τη «μετάβαση από το επιχείρημα στο συμπέρασμα». Για τον Αριστοτέλη ο τόπος είναι «μηχανισμός καθολικής πειθούς», και όχι κάποιος φυσικός χώρος. Πρόκειται για «μια αναλογία μεταξύ ενός φυσικού χώρου και ενός διανοητικού/διαλεκτικού χώρου», στον οποίο και μέσω του οποίου λαμβάνουν μορφή οι διαλεκτικοί συλλογισμοί και εξετάζονται τα ένδοξα. (Μπουκάλα, 2020).

Οι ερευνητές της λογοϊστορικής προσέγγισης με την ανάλυση των τόπων αποσκοπούν και στην ανάδειξη της κοινής γνώμης (ή της ηγεμονικής), θεωρώντας πως μια άποψη γίνεται αποδεκτή γιατί εκφράζει την κοινή γνώμη.

Σύμφωνα με τη Μπουκάλα (2020, σ. 301), που δανείζεται από την τυπολογία της Rubinelli (2009, σ. 142), του Αριστοτέλη από τη Ρητορική Β' και από τους Reisigl και Wodak (2016) οι βασικοί τόποι είναι οι παρακάτω:

- Τόπος από τα εναντία
- Τόπος από το επακόλουθο
- Τόπος από την αναλογική σχέση των πραγμάτων
- Τόπος επαγωγής
- Τόπος από τις αμοιβαίες σχέσεις
- Τόπος της υπερβολής
- Τόπος της ομωνυμίας
- Τόπος του κινδύνου ή της απειλής

- Τόπος της ευθύνης
- Τόπος του ανθρωπισμού (humanitarianism)
- Τόπος των αριθμών
- Τόπος της επιβάρυνσης
- Τόπος της ιστορίας

Κανονικοποίηση

Σχετικά με την έννοια της κανονικοποίησης αξίζει να σημειώσουμε πως ο Κάλλης (2021, σ. 11) προτείνει τον εξής ορισμό:

Ένα φάσμα απόψεων, συμπεριφορών και πρακτικών, που εκτείνεται από έναν πυρήνα γενικής συναίνεσης προς πιο πολυσυλλεκτικές, ετερογενείς και συχνά αντιφατικές περιφέρειες, αλλά που στο σύνολό τους λογίζονται κατά το μάλλον ή ήττον σε μια δεδομένη χρονική στιγμή ως μη ακραίες και για αυτόν τον λόγο αποδεκτές.

Παράλληλα, επισημαίνει πως πέρα από τον προσδιορισμό του «ακραίου» και του «κανονικού» έχει σημασία να αντιλαμβανόμαστε και την «κανονιστική ισχύ» (2021, σ. 11), αυτή δηλαδή τη διαδικασία που καθορίζει και διαμορφώνει το «κανονικό» και αποδεκτό από την κοινωνία. Από τη μεριά του ο Kryzanowski (2020, σ. 503) παρατηρεί μια αυξανόμενη αποδοχή ρατσιστικών και ακροδεξιών απόψεων από την κοινή γνώμη, ενώ Βασιλάκη και Σουβλής (2021, σ. 22) αναφέρονται σε «σχέδιο μακροπρόθεσμης ιδεολογικής ηγεμονίας μέσω της κανονικοποίησης των ιδεών» της ακροδεξιάς».

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Η έρευνα αποσκοπεί στην εξέταση των τρόπων που αναπαράγεται ο ακροδεξιός λόγος μέσω της Τεχνητής Νοημοσύνης και πώς ενσωματώνεται στον λόγο των ΜΜΕ, οδηγώντας στην κανονικοποίησή του. Το προς ανάλυση υλικό προέρχεται από το ελληνικό πλαίσιο και συγκεκριμένα στο διάστημα από τον τελευταίο μήνα πριν τις Ευρωεκλογές του 2024, μέχρι και τον Μάιο του 2025. Για την Τ.Ν. επιλέγονται βίντεο της σελίδα του TikTok «GreekAIMaster», η οποία δημοσιεύει αποκλειστικά περιεχόμενο που παράγεται με εργαλεία Τ.Ν. Από τα ΜΜΕ επιλέγεται το κανάλι STAR, το οποίο αποτελεί, με γνώμονα την τηλεθέαση, κανάλι της κυρίαρχης τάσης ειδικά στην ενημερωτική ζώνη, ενώ ασχολείται έντονα με θέματα μετανάστευσης.

Τα παραδείγματα που έχουν επιλεγεί αναλύονται με την εφαρμογή των αρχών της λογοϊστορικής προσέγγισης και κυρίως του «τόπου», ο οποίος αποτελεί βασικό κλειδί για να εξεταστούν τα επιχειρήματα που αρθρώνονται. Με την παρούσα έρευνα αναδεικνύεται ο τρόπος που παρουσιάζονται οι μετανάστες ως απειλή, μέσω του πρίσματος «εμείς και αυτοί».

Για τη συγκεκριμένη έρευνα η εστίαση δίνεται στην αντιμεταναστευτική ρητορική της ακροδεξιάς. Βασικό της χαρακτηριστικό είναι πως συγκροτεί την εικόνα των μεταναστών ως απειλή. Παράλληλα, παρατηρείται η εθνική προτίμηση, η άποψη, δηλαδή, πως οι γηγενείς μιας χώρας πρέπει να έχουν προτεραιότητα έναντι των αλλοεθνών. Ο πολιτισμικός ρατσισμός και η ισλαμοφοβία αποτελούν επίσης κεντρικά της στοιχεία, ενώ συχνά αναπτύσσεται και το επιχείρημα της εθνικής αντικατάστασης.

ΑΝΑΛΥΣΗ

GreekAiMaster

«POV: Διακοπές στην Αθήνα το 2030» είναι ο τίτλος του πρώτου βίντεο με το οποίο η σελίδα χρησιμοποιεί τόπο της μεταναστευτικής απειλής και από τα ενάντια διατυπώνοντας ουσιαστικά τη συνωμοσιολογική θεωρία της «Μεγάλης (εθνικής) Αντικατάστασης». Η σελίδα παρουσιάζει σε βίντεο Τεχνητής Νοημοσύνης μια περιήγηση στο κέντρο της Αθήνας, όπως αυτό εκτιμά ότι θα είναι το 2030.

Στα δρομάκια της πόλης βρίσκονται μουσουλμάνοι μετανάστες, γυναίκες που φορούν τσαντόρ, πάγκοι με street food που παραπέμπει στη Μέση Ανατολή, ενώ πακιστανικές σημαίες κρέμονται στα μπαλκόνια νεοκλασικών κτιρίων. Αυτές τις εικόνες συνοδεύει ο εικονικός αφηγητής λέγοντας χαρακτηριστικά: «Παιδιά, σας ορκίζομαι ότι είμαι στην Αθήνα, αλλά μοιάζει λες και μόλις προσγειώθηκα στη Λαχόρη (πρωτεύουσα της επαρχίας Παντζάμπ στο Πακιστάν – δεύτερη μεγαλύτερη πόλη της χώρας). Τι συνέβη; Περπατάω στο κέντρο της Αθήνας, αλλά όλα γύρω μου φωνάζουν Πακιστάν. 100%. Δεν έχω δει ούτε ακούσει ελληνική λέξη από τότε που ήρθα.»

Με τον παραπάνω τρόπο διατυπώνεται το εξής επιχείρημα: Αν συνεχιστεί η πολιτική ανοχής της μετανάστευσης, οι μετανάστες από το Πακιστάν (και όχι μόνο) θα αντικαταστήσουν τους Έλληνες. Πρόκειται για την κυρίαρχη θεωρία της εθνικής αντικατάστασης, η οποία έχει κάνει την εμφάνισή της στον ευρωπαϊκό χώρο ήδη από τα τέλη

του 19ου αιώνα (Mudde, 2020, σ. 56-57), παρουσιάζοντας τη Δύση να δέχεται μη δυτικούς μετανάστες, οι οποίοι θα πάρουν τη θέση των γηγενών.

Παρομοίως και το δεύτερο βίντεο, με τίτλο «Vlog Αθήνα 2030» εκφράζει το ίδιο επιχείρημα της αντικατάστασης, διατυπώνει, όμως, και έναν τόπο της ευθύνης. Το εικονικό βίντεο απεικονίζει τον Παρθενώνα, ο οποίος έχει πάνω του μια μεγάλη σημαία του Πακιστάν, ενώ ο αφηγητής, που κρατά τη μύτη για να μη μυρίζει τη δυσσομία των μεταναστών, λέει: «Κάποτε εδώ ήταν το κέντρο του πολιτισμού. Εγώ Αθήνα ήρθα αλλά εδώ μοιάζει με Μέση Ανατολή.»

Όπως και προηγούμενα αναδεικνύει τη μεταναστευτική, εδώ όμως στέκεται κυρίως στην ευθύνη της Πολιτείας να προστατεύσει τη χώρα και την πολιτιστική κληρονομιά. Διατυπώνει έτσι το επιχείρημα πως εφόσον υπάρχει ο κίνδυνος αλλοίωσης του πολιτισμού της Ελλάδας η Πολιτεία θα πρέπει να αυστηροποιήσει τη μεταναστευτική της πολιτική.

Τέλος, το τελευταίο βίντεο «vlog επενδυτών στην Ελλάδα» αναπαράγει ένα συχνό στερεότυπο ότι οι μετανάστες ζουν εις βάρος των γηγενών, λαμβάνοντας επιδόματα. Στο βίντεο μιλάει ένας μετανάστης, ο οποίος βρίσκεται μαζί με άλλους σε μια βάρκα, πλέοντας προς την Ελλάδα. Ακούγεται να λέει γελώντας «Πάμε Ελλάδα, θα μας σώσει το λιμενικό. Λογικά νομίζουν είμαστε γυναικόπαιδα. Τώρα στην Ελλάδα θα πάρουμε επιδόματα. Ζωάρα θα κάνουμε.»

Χρησιμοποιώντας τόπο από τα ενάντια για να υποστηρίξει την ανάγκη αυστηροποίησης της μεταναστευτικής πολιτικής, παρουσιάζοντας τις αρχές της χώρας να προσκαλούν σχεδόν τους μετανάστες. Διατυπώνεται συνεπώς το επιχείρημα: Αφού το λιμενικό τους σώζει και μετά λαμβάνουν επιδόματα και κάνουν «ζωάρα», τότε θα συνεχίσουν να έρχονται στη χώρα, άρα πρέπει να υπάρξει αυστηροποίηση.

STAR

Το ρεπορτάζ του STAR που έχει επιλεγεί αναφέρεται σε μετακινήσεις μεταναστών προς το νησί της Ρόδου το καλοκαίρι του 2024. Μέσω του ρεπορτάζ διαμορφώνεται έντονα μια κατάσταση απειλής, μιλώντας για «έκρηξη μεταναστευτικών ροών», μια τυπική φράση που διογκώνει το θέμα και απανθρωποιεί λεκτικά τους μετανάστες. Παράλληλα, προκαλείται η εντύπωση πως το νησί δέχεται μια παράνομη εισβολή, με το ρεπορτάζ να αναφέρεται σε «νέα περάσματα» από τους διακινητές.

Ο παρουσιαστής του δελτίου ειδήσεων αναφέρεται στη μετανάστευση ως πρόβλημα με τη φράση «πρόβλημα με τους μετανάστες αρχίζουμε να έχουμε ξανά [...]». Εδώ φαίνεται έντονα και η τοποθέτησή του μέσω του πρίσματος «εμείς» (γηγενείς) και «αυτοί» (μετανάστες-απειλή). Στη συνέχεια δίνει μεγάλη έκταση στα γεγονότα τονίζοντας πως παρατηρούνται «σχεδόν καθημερινές αφίξεις», ενώ συνεχίζει με την κατασκευή της απειλής, λέγοντας ότι οι μετανάστες φτάνουν σε «απόμερες παραλίες», τις οποίες οι διακινητές έχουν μετατρέψει «σε σημεία απόβασης».

Το ρεπορτάζ ενισχύεται στη συνέχεια με τρία βίντεο από τη Ρόδο, στα οποία φαίνονται μετανάστες να φτάνουν στο νησί. Κατά τη διάρκεια προβολής των αποσπασμάτων η αφήγηση του δημοσιογράφου είναι ζωντανή σε ενεστώτα χρόνο, με περιγραφές και αφηγήσεις που κατασκευάζουν τους μετανάστες ως άγρια και επικίνδυνα άτομα, μεγαλώνοντας τον φόβο (Ligola, 2016, σ. 33).

Το ρεπορτάζ συμπληρώνεται από δηλώσεις κατοίκων της περιοχής, οι οποίοι παραθέτουν τη γνώμη τους για την ενίσχυση της φύλαξης των συνόρων, τα οποία τώρα είναι «μπάτε σκύλοι αλέστε», όπως αναφέρεται. Ενδιαφέρον έχει και η δήλωση πολίτη πως πρόκειται για «οργανωμένο σχέδιο», παραπέμποντας σε συνωμοσιολογικές θεωρίες για μετανάστες που έχουν τον ρόλο «πρακτόρων» του τουρκικού κράτους (Δουκαρέλη & Μπραέσα, 2021, σ. 102). Ο Van Dijk (1991, σ. 175) θεωρεί πως τα ΜΜΕ επιλέγουν να παραθέτουν δηλώσεις ανθρώπων που η άποψή τους ταυτίζεται με την τοποθέτησή τους. Εδώ παρατηρούμε πως επιλέγονται μόνο φωνές που διογκώνουν την αίσθηση του προβλήματος για τη μετανάστευση.

Ουσιαστικά το ρεπορτάζ με τόπο της μεταναστευτικής απειλής επιχειρηματολογεί για την ανάγκη εφαρμογής μιας πιο αυστηρής μεταναστευτικής πολιτικής. Το επιχείρημα είναι πως με την παρούσα αντιμετώπιση, η κατάσταση στα νησιά είναι ανεξέλεγκτη, άρα χρειάζεται αυστηρότερη κρατική παρέμβαση. Ενισχυτικά χρησιμοποιείται και τόπος των αριθμών που παρουσιάζει ως μεγάλο αριθμό των μεταναστών που έφτασαν στη χώρα και άρα χρειάζεται περιορισμός. Σε αυτό το σημείο, μάλιστα, ο δημοσιογράφος χρησιμοποιεί το ρήμα «μπαίνω» για να περιγράψει την άφιξη των μεταναστών στη χώρα, παρουσιάζοντας έτσι την Ελλάδα ως ένα οικοδόμημα ή σπίτι που πρέπει να προστατευτεί από τον εισβολέα (Μπουτουλούση, 2020, σ. 408).

Παρατηρούμε πως το ρεπορτάζ προσπαθεί με διάφορους τρόπους να προκαλέσει το συναίσθημα του φόβου στο κοινό, να διαμορφώσει την εικόνα του μετανάστη ως απειλή και πρόβλημα και να μεταφέρει μια αίσθηση πως η κατάσταση είναι εκτός ελέγχου. Αυτά πέρα από την πλαισίωση του δημοσιογράφου και του παρουσιαστή του δελτίου, τα πετυχαίνει με τα βίντεο που παραθέτει, τις δηλώσεις των πολιτών, τα στατιστικά στοιχεία, καθώς και την έντονη μουσική που ακούγεται κατά τη διάρκεια του ρεπορτάζ.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Με την ανάλυση των παραπάνω παραδειγμάτων παρατηρούμε κάποια κοινά μοτίβα και επιχειρήματα που διατυπώνονται στον ακροδεξιό λόγο μέσω περιεχομένου που παράγεται από εργαλεία Τ.Ν. και στον λόγο των ΜΜΕ. Οι μετανάστες προβάλλονται ως πρόβλημα και απειλή μέσω του φακού «εμείς και αυτοί», με ρητορική που τους αφαιρεί την ανθρώπινη υπόσταση (π.χ. εκρηξη μεταναστευτικών ροών κλπ). Η χώρα παρουσιάζεται ως απροστάτευτη απέναντι στους «εισβολείς» για την ακροδεξιά (Wodak, 2021, σ. 34), ενώ την αίσθηση της απειλής εντείνουν μεταφορικές φράσεις, όπως «απόβαση», «ξέφραγο αμπέλι» κλπ. Συνολικά, κατασκευάζεται η μεταναστευτική απειλή, με την εφαρμογή σχετικών τόπων, για να υποστηριχθεί η αυστηροποίηση της μεταναστευτικής πολιτικής και το κλείσιμο των συνόρων στους μετανάστες.

Το ζήτημα των συνόρων και της φύλαξής τους αποτελεί κομβικό για την ακροδεξιά και κεντρικό στοιχείο του ακροδεξιού λόγου που παρουσιάζει τη χώρα σε κίνδυνο. Σύμφωνα με τον Mudde (2020, σ. 51) για την ακροδεξιά ένα έθνος-κράτος πρέπει να είναι ομοιογενές χωρίς άτομα άλλων εθνών, ιδίως στη σημερινή ημέρα δεν μπορεί να έχει μουσουλμάνους μετανάστες. Αυτός ο νατιβισμός της ακροδεξιάς συμπυκνώνεται και στο σύνθημα «Η Ελλάδα ανήκει στους Έλληνες», αποτελώντας για τον Mudde (2020, σ. 51) «ένα συνδυασμός εθνικισμού και ξενοφοβίας».

Ενδιαφέρον έχει η αναπαραγωγή της θεωρίας της εθνικής αντικατάστασης από τη σελίδα «GreekAIMaster», με κάποια στοιχεία της να συναντώνται και στο ρεπορτάζ του STAR. Όπως αναφέρθηκε και προηγουμένα, η ακροδεξιά θεωρεί πως υπάρχει κάποιο κρυφό σχέδιο για να αντικατασταθεί ο γηγενής πληθυσμός από μετανάστες. Υποστηρίζει πως οι άνθρωποι αυτοί μεταναστεύουν σε μια χώρα γιατί οι «προοδευτικοί πολιτικοί των ανεπτυγμένων χωρών» τους προσελκύουν (Mudde, 2020, σ. 56-57). Ενδεικτικό είναι το παράδειγμα με τη

στοχοποίηση του Τζορτζ Σόρος από τον πρωθυπουργό της Ουγγαρίας μετά το 2015 και τις προσφυγικές μετακινήσεις προς την Ευρώπη (Wodak, 2021, σ. 139). Καθ' αυτόν τον τρόπο σε ένα βίντεο της σελίδας αναπαράγεται η άποψη πως οι μετανάστες ζουν με τα επιδόματα. Έπειτα και στο ρεπορτάζ του STAR υπάρχουν αναφορές περί «οργανωμένου σχεδίου» για την άφιξη των μεταναστών.

Ειδικότερα, το περιεχόμενο που παράγεται μέσω της Τεχνητής Νοημοσύνης παρατηρούμε πως αναπαράγει οπτικές αναπαραστάσεις της μετανάστευσης και της ετερότητας, όπως αυτές υπάρχουν στο φαντασιακό της ακροδεξιάς. Τα σύμβολα του Πακιστάν, τα σκουρόχρωμα άτομα, η δυσοσμία, οι γυναίκες με τα καλυμμένα χαρακτηριστικά είναι μερικά από αυτά, που αναφέρονται στη μετανάστευση από μουσουλμανικές χώρες και επιδιώκουν να την ταυτίσουν με μια κατάσταση απειλής και εισβολής.

Εδώ αξίζει να αναφέρουμε πως συχνά τέτοιο περιεχόμενο να αναφέρεται συχνά ως «AI generated», άρα και μη αληθινό. Παρ' όλα αυτά, όπως γράφεται χαρακτηριστικά από χρήστες «το μήνυμα είναι αυτό που μετράει» (Hiller & Maristany de las Casas, 2025). Ισχύει και η θέση του Πλειού (2021) για τις παραποιημένες ειδήσεις, οι οποίες συχνά γίνονται αποδεκτές και πιστευτές από το κοινό γιατί βασίζονται στην αναπαραγωγή και την επιβεβαίωση υπαρχόντων στερεοτύπων.

Παράλληλα, και τα MME χρησιμοποιούν εικόνες και βίντεο για να ενισχύσουν πολυτροπικά την κατασκευή των μεταναστών ως απειλή και εισβολή. Προσθέτουν, μάλιστα, και ανάλογη μουσική στα ρεπορτάζ για να εντείνουν τη συναισθηματική φόρτιση του κοινού.

Τέλος, σε σχέση με τα MME είναι σημαντικό πως στον λόγο τους δε δίνεται χώρος για την ανθρωπιστική πλευρά της μετανάστευσης. Υπάρχουν μόνο οι αναφορές που παραπέμπουν στη μετανάστευση ως πρόβλημα, εθνικό κίνδυνο και οτιδήποτε ενισχύει τις απόψεις υπέρ της ενίσχυσης της φύλαξης των συνόρων. Συνεπώς, τα μέσα καταλήγουν να αναπαράγουν την ανισότητα και την εξουσία πάνω στους μετανάστες κανονικοποιώντας τον ακροδεξιό λόγο και πολιτικές που οδηγούν τους ανθρώπους αυτούς σε συνθήκες εξαίρεσης των δικαιωμάτων τους.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Όπως αναφέρθηκε και στην αρχή, τα MME αποτελούν βασικό παράγοντα στη διαμόρφωση της ημερήσιας ατζέντας (McQuail & Windahl, 2009) και της κοινής γνώμης. Παράλληλα, θεωρούνται και «καθρέφτης» αυτής, οπότε αντίστοιχα και οι απόψεις που εκφράζουν αποτελούν κομμάτι της κοινής γνώμης. Ως εκ τούτου, παρατηρούμε πως, σύμφωνα με τους Κάλλη (2021, σ. 14) και Kryzanowski (2020), η ακροδεξιά δεν εισάγει νέες «ακραίες» απόψεις στον δημόσιο διάλογο αλλά ριζοσπαστικοποιεί απόψεις που είναι ήδη παρούσες στον κυρίαρχο λόγο. Άλλωστε, αυτό ο αντιμεταναστευτικός λόγος έχει και αντίκρουσμα στις κρατικές πολιτικές, ειδικά αν αναλογιστούμε την αυστηροποίηση σε Ελλάδα και Ευρώπη τα τελευταία χρόνια. Μόλις το καλοκαίρι του '25 η ελληνική κυβέρνηση ανακοίνωσε την αναστολή των αιτήσεων ασύλου για όσους μετανάστες φτάνουν στην Κρήτη από τη Βόρεια Αφρική.

Ο λόγος, όπως αναλύθηκε, τόσο της σελίδας GreekAIMaster όσο και του STAR κατασκευάζει την εικόνα των μεταναστών ως απειλή, ενώ τους παρουσιάζει μόνο ως πρόβλημα. Μέσω των «τόπων» αναδείχθηκαν τα παρόμοια επιχειρήματα που αναπτύσσονται, ενώ παρατηρήθηκε πως με τη χρήση εικόνων, βίντεο και άλλων πολυτροπικών μέσων ενισχύεται η αίσθηση της απειλής. Ειδικότερα από τα MME, που έχουν και έναν διαφορετικό ρόλο, απουσιάζει η ανθρωπιστική διάσταση του ζητήματος αναπαράγοντας τον αποκλεισμό από τα ανθρώπινα δικαιώματα και την όποια προοπτική ένταξής τους στην κοινωνία.

Σε σχέση με την Τ.Ν. έχει σημασία να διερευνηθούν οι δυνατότητες ελέγχου της ως προς την αναπαραγωγή τέτοιου περιεχομένου, καθώς, παρά τις όποιες προσπάθειες, όπως με τον πρόσφατο Ευρωπαϊκό Κανονισμό για την Τ.Ν., ακόμα υπάρχει μεγάλη δυσκολία. Επιπλέον ενδιαφέρον έχει μελλοντικά να εξεταστεί και ο τρόπος που ο αλγόριθμος των μέσων κοινωνικής δικτύωσης ενδέχεται να προωθή ακροδεξιό περιεχόμενο για να αυξήσει την αλληλεπίδραση των χρηστών με την πλατφόρμα.

Αναφορικά με τα MME είναι αναγκαίο να προστεθούν στον λόγο τους σε σχέση με τη μετανάστευση οι φωνές των ίδιων των μεταναστών, οι οποίοι είναι και οι πρωταγωνιστές στην προκειμένη περίπτωση. Πρέπει να αναπτυχθούν και οι άλλες πτυχές του θέματος, όπως η απουσία νόμιμων οδών για τους ανθρώπους ή οι συνθήκες διαβίωσης στη χώρα παραμονής. Μελλοντικά, αξίζει να διερευνηθούν οι συνθήκες που οδηγούν τα μέσα να

αναπαράγουν αυτή τη ρητορική αλλά και να διαπιστωθεί ποια είναι η πραγματική επίδραση αυτής της διαδικασίας της κανονικοποίησης στους πολίτες, ειδικά αν λάβουμε υπόψη και την έλλειψη εμπιστοσύνης προς αυτά.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνόγλωσση

Βασιλάκη, Ρ., & Σουβλής, Γ. (2021). *Η Κανονικοποίηση του Ακροδεξιού Λόγου στην Ελλάδα: Φύλο, ΜΜΕ, Ένοπλες Δυνάμεις, Εκκλησία*. Ίδρυμα Ρόζα Λούξεμπουργκ.

Δουκαρέλλη, Κ., & Μπραέσα, Ν. (2021). Συμβατικά ΜΜΕ και αντισυμβατικοί λόγοι: ηθικός πανικός και κανονικοποίηση της ακροδεξιάς ρητορικής. Στο Ρ. Βασιλάκη & Γ. Σουβλής (Επίμ.), *Η Κανονικοποίηση του Ακροδεξιού λόγου στην Ελλάδα. Φύλο, ΜΜΕ, Ένοπλες δυνάμεις, Εκκλησία*, (σσ.71-120). Ίδρυμα Ρόζα Λούξεμπουργκ.

Μπουκάλα, Σ. (2020). Κριτική Ανάλυση Λόγου και Επιχειρηματολογία: η πολιτική του φόβου και της ασφάλειας στον λόγο της Νέας Δημοκρατίας. Στο Σ. Μπουκάλα & Α. Στάμου (επιμ.), *Κριτική Ανάλυση Λόγου (από)δομώντας την Ελληνική Πραγματικότητα* (σ. 289-321). Αθήνα: Νήσος.

Μπουτουλούση, Ε. (2020). Κριτική Ανάλυση Λόγου και μεταφορά στον μεταναστευτικό λόγο των ΜΜΕ. Στο Σ. Μπουκάλα & Στάμου, Α.Γ. (Επίμ.), *Κριτική Ανάλυση Λόγου: (Απο)δομώντας την ελληνική πραγματικότητα* (σσ. 393-426). Αθήνα: Νήσος.

Πλειός, Γ. (2021). *Παραποιημένες ειδήσεις (fake news): ο μετασχηματισμός της προπαγάνδας στην κοινωνία της ενημέρωσης*. Gutenberg.

McQuail, D., & Windahl, S. (2009). *Σύγχρονα μοντέλα επικοινωνίας για τη μελέτη της μαζικής επικοινωνίας* (μτφρ. Κ. Μεταξά). Καστανιώτης. (Το πρωτότυπο έργο εκδόθηκε το 1993).

Mudde, C. (2020). *Η ακροδεξιά σήμερα* (επιμ. Π. Παπασαραντόπουλος, & μτφρ. Ε. Κοτσουφού). Επίκεντρο. (Το πρωτότυπο έργο εκδόθηκε το 2019).

Ξενόγλωσση

Fairclough, N. (1992). Discourse and text: Linguistic and intertextual analysis within discourse analysis. *Discourse & society*, 3(2), 193-217.

Kallis, Aristotle (2015). 'When Fascism Became Mainstream: The Challenge of Extremism in Times of Crisis', *Fascism*, 4(1), 1–24.

Krzyżanowski, M. (2020). Discursive shifts and the normalisation of racism: imaginaries of immigration, moral panics and the discourse of contemporary right-wing populism. *Social Semiotics*, 30(4), 503–527. <https://doi.org/10.1080/10350330.2020.1766199>

Krzyżanowski, M. (2020). Normalization and the discursive construction of “new” norms and “new” normality: discourse in the paradoxes of populism and neoliberalism. *Social Semiotics*, 30(4), 431–448. <https://doi.org/10.1080/10350330.2020.1766193>

Martínez Lirola, M. (2016). Linguistic and visual strategies for portraying immigrants as people deprived of human rights†. *Social Semiotics*, 27(1), 21–38. <https://doi.org/10.1080/10350330.2015.1137164>

Reisigl, M., & Wodak, R. (2001). *Discourse and Discrimination: Rhetorics of Racism and Antisemitism (1st ed.)*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203993712>

Rubinelli, S. (2009). *Ars Topica: The Classical Technique of Constructing Arguments from Aristotle to Cicero*. Berlin: Springer.

Sengul, K., Richards, I., Jones, C., & McSwiney, J. (2025). Harmful Visual Humour on Far-Right Social Media: Generative Artificial Intelligence (AI) and Reactionary Memes.

Wodak, R., & Meyer, M. (2016). *Methods of critical discourse studies (3rd ed.)*. SAGE.

Wodak, R. (2021). *The politics of fear. (2nd ed.)*. SAGE Publications Ltd, <https://doi.org/10.4135/9781529739664>